

Tıp Fakültesi Öğrencilerinin Hekimlik Değer Algısı: Tanımlayıcı Araştırma

Perception of Medical Value in Medical Faculty Students: Descriptive Research

 Sibel ÖNER YALÇIN^a

^aPamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıp Tarihi ve Etik ABD, Denizli, Türkiye

ÖZET Bu araştırma, Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi birinci ve altıncı sınıf öğrencilerinin hekimlik değer algılarını belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırma, tanımlayıcı ve kesitsel niteliktedir. Veriler, 20-31-Aralık 2021 tarihleri arasında sosyodemografik veri formu ve Hekimlik Değer Algısı (HDA) ölçeği ile çevrim içi anket yöntemiyle toplanmıştır. Araştırmaya 91'i birinci sınıfta, 69'u altıncı sınıfta olmak üzere toplam 160 öğrenci katılmıştır. Veri analizinde tanımlayıcı istatistikler, gruplar arası karşılaştırmalarda ise Mann-Whitney U ve Kruskal-Wallis testleri kullanılmış; istatistiksel anlamlılık düzeyi $p \leq 0,05$ kabul edilmiştir. Araştırma sonuçlarımıza göre öğrencilerin HDA ölçeği toplam puan ortalaması $76,43 \pm 6,07$ olarak hesaplanmıştır. Ölçek alt grup puanları incelendiğinde "hekim tutumu" puan ortalaması $35,65 \pm 2,92$, "hasta hekim ilişkisi" puan ortalaması $26,6 \pm 2,32$, "hekim empatisi" puan ortalamasının ise $14,18 \pm 2,52$ olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin HDA ölçeğinden aldıkları puanların seçeneklere göre dağılımı incelendiğinde en çok benimsenen hekimlik değerinin "hekimler mesleki haklarını bilmelidir", en az benimsenen hekimlik değerlerinin ise "hekim sosyal ve kültürel olarak hastalarına yakın olmalıdır" ifadeleri olmuştur. Öğrencilerin eğitim gördükleri sınıflar arasında olan farklar incelendiğinde sadece ölçek alt gruplarından olan "hekim tutumu" puanlarının sınıflar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Altıncı sınıf öğrencilerinin hekim tutumu puanlarının birinci sınıf öğrencilerine göre düşük olduğu görülmüştür. Ölçek değerlendirmesine göre katılımcı öğrenciler yüksek hekimlik değer algısına sahiptir. Sadece "hekim tutumu" puanlarında yıllar içinde düşüş belirlenmiştir. Öğrencilerin hekimlik değer algılarıyla ilgili araştırmaların tıp eğitimine katkısı olacağı düşünülmektedir.

ABSTRACT This research was conducted to determine the medical value perceptions of Pamukkale University Faculty of Medicine first and sixth grade students. The research was conducted as descriptive and cross-sectional. The data were collected between December 20, December 31-2021 by sociodemographic data form and the Medical Value Perception (MVP) scale and online survey method. A total of 160 students, 91 of whom were in the first grade and 69 were in the sixth grade, participated in the research. Descriptive statistics were used in data analysis, Mann-Whitney U and Kruskal-Wallis tests were used in comparisons between groups, and $p \leq 0.05$ was accepted as statistical significance level. According to our research results, the total MVP scale score of the students was determined as 76.43 ± 6.07 . When the subgroup scores of the scale were examined, it was determined that the mean score of "physician attitude" was 35.65 ± 2.92 , the mean score of "patient-physician relationship" was 26.6 ± 2.32 , and the mean score of "physician empathy" was 14.18 ± 2.52 . When the distribution of the scores obtained by the students from the MVP scale is examined according to the options, the most adopted medical value is "physicians should know their professional rights", and the least accepted medical values are "physicians should be close to their patients socially and culturally". When the differences between the classes in which the students were educated were examined, it was determined that only the physician attitude score showed a statistically significant difference between the classes ($p < 0.05$). It was observed that the physician attitude scores of the sixth grade students were lower than the first grade students. According to the scale evaluation, the participant students have a high perception of medical value. Only physician attitude scores have decreased over the years. It is thought that research on students' perceptions of medical value will contribute to medical education.

Anahtar Kelimeler: Tıp öğrencisi; hekimlik değerleri; değerler

Keywords: Medical student; medical values; values

Tıp eğitimi, klinik öncesi ve klinik alanlarda hekimliğe ilişkin bilgi, beceri ve bilimsel bilginin yanında hekimlik değerlerinin de öğrencilere aktarıldığı bir süreçtir. Güncel tıp eğitiminde mesleki değerlerin öğrencilere kazandırılmasına yönelik çalışmalara

rın önemi artmaktadır. Tıp fakültesine yüksek idealer ve hayaller ile gelen öğrencilerin mezuniyet sonrasında mesleki değerlerine sahip çıkması, mesleğin saygınlığı ve toplumun hekimlere olan güveninin sürdürülmesinde önemli bir role sahiptir. Hekimlik de-

Correspondence: Sibel ÖNER YALÇIN

Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıp Tarihi ve Etik ABD, Denizli, Türkiye

E-mail: sibelyalcin@pau.edu.tr

Peer review under responsibility of Turkiye Klinikleri Journal of Medical Ethics, Law and History.

Received: 16 Apr 2022

Accepted: 21 May 2022

Available online: 01 Jun 2022

2146-8982 / Copyright © 2022 by Türkiye Klinikleri. This is an open access article under the CC BY-NC-ND license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

ğerleri fakülte yıllarında, teorik derslerin yanında öğretim üyeleriyle, sınıf arkadaşlarıyla, hastalarla ve diğer sağlık ekibi üyeleriyle kurulan ilişkilerin oluşturduğu “değerler iklimi” aracılığı ile öğrencilere aktarılmaktadır.^{1,2} Değer, felsefi boyutuyla “kişinin isteyen, ihtiyaç duyan bir varlık olarak nesne ile bağlantısında beliren şey”, sosyolojik boyutuyla ise “bir sosyal grubun veya toplumun kendi varlık, birlik, işleyiş ve devamını sağlamak için üyelerinin çoğunluğu tarafından doğru ve gerekli oldukları kabul ve tasdik edilen, onların ortak duygu, düşünce, amaç ve çıkarını yansıtan genelleştirilmiş temel ahlaki ilke veya inançlar” olarak tanımlanmaktadır.^{3,4} Bu bağlamda hekimlerin eğitim süreçlerinde mesleğe uygun değerleri kazanması ve bu değerleri hayat geçirmesi beklenmektedir.

Tıp uygulamalarında ortaya çıkan yenilik ve gelişmeler doğrultusunda toplumun sağlık hizmetlerinden beklentileri de değişmektedir. Hekimlerin başka meslek grupları tarafından denetlenmeleri çoğunlukla mümkün olmadığından yenilik ve gelişmelere uyum sağlamak için kendilerinin yeni değerler üretmeye gereksinimleri vardır.^{2,5,6} Göksel’in ifade ettiği gibi “Hekimlerin ‘tıbbi edimler’ alanında ‘değer oluşturma’ becerisinde herkesten güçlü ve hazırlıklı olmaları, hekimlik değerlerini her ortamda vukuf ve cesaretle savunma tekniğini öğrenmeleri gerekmektedir...”⁷

Hekimlerin sahip olması gereken mesleki değerler farklı dönemlerde farklı şekillerde ifade edilmiş olsa da genelde benzerdir. Bu konuyla ilgili yapılan araştırmalara göre iyi bir hekimin sahip olması gereken değerler, iyi iletişim becerisine sahip, bilgili, dürüst, yenilikçi, başarılı, iş birliği yapan, sorumluluk sahibi, fedakâr ve yaratıcı olması şeklinde sıralanmaktadır.⁸⁻¹⁵ Kişilerin bir ortamda olan hangi değeri nasıl benimseyeceği genel olarak formüle edilememekle birlikte etkileşim kurulan kişiler, yaşam deneyimleri, eğitim, aile, kültür, politik ve ekonomik koşulların etkili olduğu bilinmektedir.¹⁶ Tıp öğrencilerinin hastaları, meslektaşları ve diğer ekip üyeleriyle ilişkilerinde sahip olması beklenen mesleki değerler teorik olarak tıp etiği derslerinde yer almaktadır. Tıp etiği eğitimi ile etik değerlere sahip, birbiriyle çelişen değerler konusunda tartışılabilir ve zor karar aşamalarında evrensel tıbbi etik ilkelerden ya-

rarlanabilen hekimlerin yetiştirilmesi amaçlanmaktadır.¹⁷⁻¹⁹

Ancak tıp uygulamalarının doğasında olan ustacı ilişkisi ile hekimliğe ait değer, tutum ve davranışlar nesilden nesile aktarılma özelliğine de sahiptir. Tıp öğrencileri üzerinde yapılan bazı araştırmalara göre mesleki değerlerin kazanılmasında teorik derslerden çok rol modellerinin önemli bir yeri bulunmaktadır.²⁰⁻²⁵ Ulusal ve uluslararası düzeyde tıp eğitiminin standart olmasını hedefleyen akreditasyon kurumları öğrencilere iyi hekimlik standartlarına yakışır tutum ve davranışların kazandırılması için çalışmalar yürütmektedir.²⁶ Bu çalışmalarla mesleki değerleri önemseyen, iyi iletişim becerilerine ve olumlu hekimlik değerlerine sahip hekimlerin yetiştirilmesi amaçlanmaktadır.

Bu araştırma, Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi’nde eğitim gören birinci ve altıncı sınıf öğrencilerinin hekimlik değer algılarını ve sınıflar arasında hekimlik değer algılarında olan farklılıkları belirlemek amacıyla yapılmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEMLER

ARAŞTIRMA TASARIMI

Araştırma tanımlayıcı kesitsel niteliktedir.

EVREN VE ÖRNEKLEM

Bu araştırmanın evreni 2021-2022 eğitim-öğretim yılında Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi’nde eğitim gören birinci ve altıncı sınıf öğrencileridir. Araştırmaya gönüllü olarak katılan 160 öğrenci örneklem grubunu oluşturmuştur.

VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Veriler, 20-31 Aralık 2021 tarihleri arasında çevrim içi olarak oluşturulan anket formu ile toplanmıştır. Anket, demografik veri formu ve Hekimlik Değer Algısı (HDA) ölçeği formu olmak üzere iki bölümden oluşmuştur.

1. Demografik Veri Formu

Bu bölümünde öğrencilerin yaş, cinsiyet, mesleği isteyerek seçme, ailesinde hekim olup olmaması gibi demografik verilerine ait sorular bulunmaktadır.

2. HDA

HDA ölçeğinin geçerlik ve güvenilirliği 2017 yılında Gökler ve ark. tarafından yapılmıştır.⁶ Ölçek; “hekim tutumu”, “hasta hekim ilişkisi”, “hekimin empati yeteneği” olmak üzere üç alt boyutta değerlendirilen 18 olumlu ifadeden oluşmaktadır. Ölçekten alınabilecek puanlar 18-90 arasında değişmekte olup, ifadeler; “tamamen katılıyorum” 5, “katılıyorum” 4, “kararsızım” 3, “katılmıyorum” 2 ve “kesinlikle katılmıyorum” 1 puan alacak şekilde 5’li Likert olarak değerlendirilmiştir. HDA ölçeğinden alınan puan ortalaması arttıkça, kişinin hekimlik değer algısının daha olumlu olduğu kabul edilmiştir.

ARAŞTIRMANIN ETİK YÖNÜ

Bu araştırmanın yapılması için Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Girişimsel Olmayan Etik Kurulundan izin alınmıştır (tarih: 14 Aralık 2021 ve 22 sayılı). Araştırma için katılımcılar bilgilendirilmiş ve onamları alınmıştır. Araştırma Helsinki Deklarasyonu Prensipleri’ne göre yapılmıştır.

VERİLERİN ANALİZİ

Veriler, SPSS 25.0 (IBM SPSS Statistics 25 software-Armonk, NY: IBM Corp.) paket programı ile analiz edilmiştir. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler, gruplar arası karşılaştırmalarda ise normal dağılım göstermediğinden Mann-Whitney U ve Kruskal-Wallis testleri kullanılmıştır. İstatistiksel anlamlılık düzeyi olarak $p \leq 0,05$ kabul edilmiştir.

BULGULAR

Araştırma sonuçlarımıza göre öğrencilerin 92’si (%57,1) kadın, 69’u (%42,9) erkektir. Yaş ortalamaları $21,07 \pm 2,87$ (18-28) olan öğrencilerimizin 91’i (%56,9) birinci sınıfta, 69’u (%43,1) altıncı sınıfta eğitim görmektedir. Öğrencilerden 127’si (%78,9) hekimlik mesleğini isteyerek seçtiğini, 8’i (%5) istemeden seçtiğini, 26’sı (%16,1) ise kararsız olduğunu belirtmiştir. Ayrıca öğrencilerden 30’u (%18,9) ailesinde hekim olduğunu, 129’u (%81,1) ailesinde hekim olmadığını belirtmiştir (Tablo 1).

Öğrencilerin HDA ölçeğinden aldıkları puanların seçeneklere göre dağılımı incelendiğinde en çok benimsenen hekimlik değerlerinin sırasıyla “hekimler mesleki haklarını bilmelidir”, “hekime hastanın der-

TABLO 1: Öğrencilerin demografik özellikleri.

Demografik veriler	n	%
Yaş ortalaması ($\bar{X} \pm SS$; minimum-maksimum)	(18-28)	21,07 $\pm$ 2,87
Cinsiyet		
Kadın	92	57,1
Erkek	69	42,9
Sınıf		
Dönem 1	91	56,9
Dönem 6	69	43,1
Mesleği isteyerek seçme durumu		
Evet	127	78,9
Hayır	8	5
Kararsızım	26	16,1
Ailede hekim var mı?		
Var	30	18,9
Yok	129	81,1

SS: Standart sapma.

dini rahatça anlatabileceği ortam sağlanmalıdır” ve “hekim tıbbi literatürü takip etmeli ve bilgilerini yenilemelidir” olduğu görülmektedir. En az benimsenen hekimlik değerlerinin ise sırasıyla “hekim sosyal ve kültürel olarak hastalarına yakın olmalıdır”, “hekimler hastalarını muayene ederken mutlaka beyaz önlük giymelidirler” ve “hekim daha iyi hizmet verebilmek için hastaları gibi düşünmelidir” olduğu görülmektedir (Tablo 2).

Araştırma sonuçlarımıza göre öğrencilerin HDA ölçeği toplam puanı $76,43 \pm 6,07$ ’dir. Ölçek alt grup puanları incelendiğinde, hekim tutumu puan ortalamasının $35,65 \pm 2,92$, hasta hekim ilişkisi puan ortalamasının $26,6 \pm 2,32$, hekim empatisi puan ortalamasının ise $14,18 \pm 2,52$ olduğu tespit edilmiştir. Ölçekten alınan puanların sınıflara göre farkları incelendiğinde sadece hekim tutumu puanının sınıflar arasında farklılığının istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür ($p < 0,05$). Altıncı sınıf öğrencilerinin hekim tutumu puanlarının birinci sınıflara göre düşük olduğu görülmüştür (Tablo 3).

Ayrıca öğrencilerin yaşları ile HDA ölçek toplam puanları ve HDA ölçek alt puanlarının ilişkileri incelendiğinde; sadece hekim tutumu puanları ile öğrencilerin yaşları arasında istatistiksel olarak anlamlı, negatif yönde ve çok zayıf düzeyde bir ilişki olduğu görülmüştür ($p = 0,013$; $r = -0,196$). Öğrencilerin hekimlik mesleğini isteyerek seçme ya da seçmeme du-

TABLO 2: Öğrencilerin Hekimlik Değer Algısı Ölçeğinden aldıkları puanların seçeneklere göre dağılımı.

Hekimlik Değer Algısı Ölçeğinde yer alan ifadeler	$\bar{X}$	SS
1- Hekim muayene sırasında hastasıyla yüz yüze konuşmalıdır.	4,69	0,54
2- Hekim tanı ve tedavi konusunda yeterli bilgilendirmeyi yapmalıdır.	4,65	0,56
3- Hekim tıbbi literatürü takip etmeli ve bilgilerini yenilemelidir.	4,81	0,39
4- Hekime hastanın derdini rahatça anlatabileceği ortam sağlanmalıdır.	4,85	0,36
5- Hekim hastayla açık ve anlaşılır bir dille konuşmalıdır.	4,7	0,51
6- Hekimler mesleki haklarını bilmelidir.	4,91	0,28
7- Hekimler birey sağlığıyla olduğu kadar toplum sağlığıyla da ilgilenmelidir.	4,22	0,83
8- Hekim muayene esnasında hastasına yeterli zamanı ayırmalıdır.	4,69	0,5
9- Hekimler hastalarına kötü davranmamalıdır.	4,52	0,68
10- Hekimler muayene sırasında mahremiyete özen göstermelidirler.	4,68	0,62
11- Hekimin hastalarına sosyal statüsüne bakmaksızın eşit davranması gerekir.	4,73	0,71
12- Hekim tedavi seçenekleri konusunda tercihi hastaya bırakmalıdır.	3,49	0,96
13- Hekim daha iyi hizmet verebilmek için hastaları gibi düşünmelidir.	3,39	1,09
14- Hekim sosyal ve kültürel olarak hastalarına yakın olmalıdır.	2,91	1,15
15- Hekim hasta ve yakınlarının duygularını anlamalıdır.	4,03	0,79
16- Hekimler hastalarını muayene ederken mutlaka beyaz önlük giymelidirler.	3,26	1,12
17- Hekimler kılık ve kıyafetine yeterli özeni göstermelidirler.	4,04	0,87
18- Hekim hastaların kişisel deneyimlerini dikkate almalıdır.	3,84	0,86

$\bar{X}$: 76,43; SS: 6,07; SS: Standart sapma.

rumları ve ailelerinde hekim olup olmaması HDA ölçeği puanları üzerinde etkili olmadığı tespit edilmiştir (Tablo 3).

TARTIŞMA

Bu araştırma bir devlet üniversitesinin tıp fakültesinde öğrenim gören birinci ve altıncı sınıf öğrencilerinin hekimlik değer algılarını belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin HDA ölçeği toplam puan ortalaması 76,43±6,07 olarak hesaplanmıştır. Katılımcı öğrencilerin ölçek değerlendirilmesine göre yüksek hekimlik değer algısına sahip olduğu söylenebilir. Aynı ölçme aracının kullanıldığı iki çalışmada da benzer şekilde HDA ölçeği toplam puan ortalaması 78,5±7,3 ve 79,56±7,2 olarak bulunmuştur.^{6,13} Bu araştırmanın sonuçlarına göre tıp fakültesi birinci ve altıncı sınıf öğrencilerinin mesleki değer algılarında bazı farklılıklar belirlenmiştir. HDA ölçeğinin toplam puanında bir farklılık bulunmazken ölçek alt gruplarından olan “hekim tutumu” puanının sınıflar arasında farklılık gösterdiği tespit edilmiştir (Tablo 3). Altıncı sınıf öğrencilerinin hekim tutumu puanlarının birinci sınıf-

lara göre istatistiksel olarak anlamlı şekilde düşük olduğu görülmüştür ($p<0,05$). Öncü ve Erel’in araştırmasında da öğrencilerin fakültenin ilk yılında daha yüksek hekim tutumu puanlarına sahip olduğu belirlenmiştir.¹³ Tıp fakültesini genelde insanlara yardım etmek, hayat kurtarmak gibi yüksek ideallerle tercih eden öğrencilerin zaman içinde aşırı ders yükü, uzun çalışma saatleri, uykusuzluk, sosyal destek yoksunluğu gibi nedenlerle ideallerinde bazı değişimler olabilir.²⁷⁻³⁰ Tıp öğrencileri kliniklerde hastalık, insan ıstırapı ve ölüm gibi olumsuz olan durumlarla yüzleştikçe tıbbın duygusal yönlerinden ziyade tanı ve tedavi konusunda bilgilerini artırmaya yönelik tutumlara ve teknoloji kullanımına yönelmiş olabilir.^{31,32} Tıp fakültesinin ilk yıllarında iyi hekimlik değerlerini kişilerarası iletişim, empati becerisi üzerinden tanımlayan öğrencilerin, altıncı sınıfa geldiklerinde bilimsel bilgi ve tıbbi yetkinliği daha çok önemsediklerini belirleyen araştırmalar literatürde mevcuttur.^{10,33,34} Sosyolojik açıdan tıp eğitimini irdeleyen bazı görüşlere göre bu durum tıp eğitiminin aşırı zorluğuna karşı işlevsel bir uyum sağlamadır ve öğrenciler mezuniyete yaklaştıkça hekimlik hak-

TABLO 3: Öğrencilerin demografik özellikleri ve hekimlik değer algısı puanlarının ilişkisi.

	Hekimlik değer algısı puanı		Hekim tutumu puanı		Hasta hekim ilişkisi puanı		Hekim empatisi puanı	
	AO±SS	Medyan (minimum-maksimum)	AO±SS	Medyan (minimum-maksimum)	AO±SS	Medyan (minimum-maksimum)	AO±SS	Medyan (minimum-maksimum)
Cinsiyet								
Kadın	77,11±5,75	78 (61-90)	35,99±2,66	36 (29-40)	26,79±2,09	27 (22-30)	14,33±2,47	14,5 (7-20)
Erkek	75,52±6,41	76 (60-90)	35,2±3,21	36 (27-40)	26,33±2,58	27 (17-30)	13,99±2,59	14 (8-20)
p değeri	0,135	0,17	0,413	0,274				
Sınıf								
1	76,75±6,22	77 (60-90)	36,04±2,91	36 (27-40)	26,32±2,45	26 (17-30)	14,39±2,64	15 (7-20)
6	76±5,89	77 (62-90)	35,13±2,88	36 (28-40)	26,97±2,09	27 (21-30)	13,9±2,34	14 (8-20)
p değeri	0,396	0,047*	0,081	0,067				
Mesleği isteyerek seçme durumu								
Evet	76,7±6,11	77 (60-90)	35,85±2,87	36 (27-40)	26,69±2,25	27 (17-30)	14,17±2,59	14 (7-20)
Hayır	73,5±4,54	73,5 (66-80)	34,63±3,34	33,5 (30-39)	25,88±2,47	26 (22-29)	13±2,27	13,5 (8-15)
Kararsızım	76±6,22	77,5 (62-87)	35±3,03	35 (29-40)	26,38±2,64	27 (21-30)	14,62±2,16	14 (10-19)
p değeri	0,26	0,25	0,599	0,344				
Ailede hekim var mı?								
Yok	76,83±5,58	77 (61-90)	35,87±2,77	36 (28-40)	26,71±2,21	27 (21-30)	14,25±2,38	14 (7-20)
Var	74,2±7,33	75,5 (60-88)	34,53±3,35	35,5 (27-40)	25,9±2,66	26 (17-29)	13,77±2,92	13,5 (8-20)
p değeri	0,078	0,057	0,143	0,317				

*p<0,05 istatistiksel olarak anlamlı farklılık, AO: Aritmetik ortalama, SS: Standart sapma.

kındaki ilk ideallerine tekrar kavuşurlar.²

Bu araştırmanın sonuçlarına göre öğrencilerin “hasta hekim ilişkisi” ve “hekim empatisi” algılarını değerlendiren ölçek alt boyutlarında sınıflar arasında bir fark bulunmamıştır. Sadece ölçeğin daha çok hekim haklarını bilme, beyaz önlük giyme gerekliliği ve hastalara muayene sırasında yeterli zaman ayırma gerekliliği gibi durumların ifade edildiği “hekim tutumu” alt boyutundan altıncı sınıflar daha düşük puan almıştır (Tablo 2). Öğrencilerin hekim tutumu puanlarının altıncı sınıfta düşmesi, ülkemizde hekimlerin son yıllarda yaşadığı çalışma koşullarının zorlukları olabilir. Kavas ve ark.nın yaptığı bir araştırmaya göre altıncı sınıf öğrencileri, yıllar içinde hekimlik değerlerinde olan olumsuz değişimleri klinik eğitimin zorlu doğası ve politik faktörlere bağlamıştır.³³

SONUÇ

Bu araştırmanın sonuçlarına göre öğrencilerimiz yüksek düzeyde hekimlik değer algısına sahiptir. Ancak ölçek alt gruplarından olan hekim tutumu puanları yıllar içinde azalmış ve altıncı sınıfta birinci sınıflara göre düşük bulunmuştur. Bu araştırma sınırlı sayıda öğrenci ile tek bir fakültede yapılmıştır. Bu tür araştırmaların sayısının artması ile elde edilecek bulgular, tıp fakültelerine yüksek ideallerle gelen öğrencilerin hekimlik değerlerini benimsemesi ve ideallerini kaybetmemesi için gerekli eğitimin düzenlenmesi konusunda yol gösterici olabilir.

Finansal Kaynak

Bu çalışma sırasında, yapılan araştırma konusu ile ilgili doğrudan bağlantısı bulunan herhangi bir ilaç firmasından, tıbbi alet, gereç ve malzeme sağlayan ve/veya üreten bir firma veya herhangi

bir ticari firmadan, çalışmanın değerlendirme sürecinde, çalışma ile ilgili verilecek kararı olumsuz etkileyebilecek maddi ve/veya manevi herhangi bir destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması

Bu çalışma ile ilgili olarak yazarların ve/veya aile bireylerinin çıkar çatışması potansiyeli olabilecek bilimsel ve tıbbi komite üye-

liği veya üyeleri ile ilişkisi, danışmanlık, bilirkişilik, herhangi bir firmada çalışma durumu, hissedarlık ve benzer durumları yoktur.

Yazar Katkıları

Bu çalışma tamamen yazarın kendi eseri olup başka hiçbir yazar katkısı alınmamıştır.

KAYNAKLAR

- Walton HJ. The measurement of medical students' attitudes. Br J Med Educ. 1967;1(5):330-40. [Crossref] [PubMed]
- Kasapoğlu M. Mesleki değerlerin kazanılmasında eğitimin etkisi [The effect of education on the acquisition of professional values]. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi. 1998;32(1-2):85-94. [Link]
- Akarsu B. Felsefe Sözlüğü. 11. Baskı. İstanbul: İnkılap Yayınevi; 1998. p.49-50.
- Yazıcı M. Değerler ve toplumsal yapıda sosyal değerlerin yeri [Values and position of social values in social structure]. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. 2016;24(1):209-23.
- Paice E, Heard S, Moss F. How important are role models in making good doctors? BMJ. 2002;325(7366):707-10. [Crossref] [PubMed] [PMC]
- Gökler ME, Öz F, Metintaş S. Hekimlik değer algısı ölçeğinin güvenilirlik ve geçerliliğinin tıp fakültesi öğrencilerindeki sonuçları [Reliability and validity of medical profession value perception scale and results in medical students]. Turkish Journal of Public Health. 2017;15(1):26-36. [Crossref]
- Göksel A. Tıp dünyamızda yeni bir gereksinim: mesleki değerler forumu [A new requirement in our medical world: professional values forum]. Türkiye Klinikleri J Med Ethics. 1993;1(1):1-4. [Link]
- Reimer D, Russell R, Khallouq BB, Kauffman C, Hernandez C, Cendán J, et al. Pre-clerkship medical students' perceptions of medical professionalism. BMC Med Educ. 2019;19(1):239. [Crossref] [PubMed] [PMC]
- Steiner-Hofbauer V, Schrank B, Holzinger A. What is a good doctor? Wien Med Wochenschr. 2018;168(15-16):398-405. [Crossref] [PubMed] [PMC]
- Sehraltı M, Akpınar A, Ersoy N. Attributes of a good physician: what are the opinions of first-year medical students? J Med Ethics. 2010;36(2):121-5. [Crossref] [PubMed]
- Hurwitz S, Kelly B, Powis D, Smyth R, Lewin T. The desirable qualities of future doctors--a study of medical student perceptions. Med Teach. 2013;35(7):e1332-9. [Crossref] [PubMed]
- Yoo HH, Lee JK, Kim A. [Perceptual comparison of the "good doctor" image between faculty and students in medical school]. Korean J Med Educ. 2015;27(4):291-300. Korean. [Crossref] [PubMed] [PMC]
- Öncü S, Erel Ö. Tıp fakültesi öğrencilerinin hekimlik değer algıları [Medical profession value perceptions of medical students]. Tıp Eğitimi Dünyası. 2021;20(61):98-105. [Crossref]
- Onan A, Elçin M, Turan S. Profesyonel değerlerin tıp fakültesi öğrencilerinin deneyimleri üzerinden değerlendirilmesi [The evaluation of professional values through the medical students' experiences]. Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi. 2012;21(6):312-8. [Link]
- García-Esta- J, Cabrera-Maqueda JM, González-Lozano E, Fernández-Pardo J, Atucha NM. Perception of medical professionalism among medical residents in Spain. Healthcare (Basel). 2021;9(11):1580. [Crossref] [PubMed] [PMC]
- Civaner MM. Tıp etiği argümanları bilimsel bilgi ve belli değerlerle uyumlu olmalı [Medical ethics arguments should be concordant with scientific knowledge and certain values]. Türkiye Biyoetik Dergisi. 2015;2(3):174-86. [Crossref]
- Abay EŞ, Sezer B, Başusta NB. Tıp fakültesi iyi hekimlik uygulamalarını yürüten eğiticilerin gözüyle etik eğitimi, Hacettepe Üniversitesi örneği [Opinions of tutors in good medical practice programme about ethics education at Faculty of Medicine, example of Hacettepe University]. Türkiye Biyoetik Dergisi. 2014;1(4):206-14. [Crossref]
- Civaner MM, Okuyan ZA, Şemin Z. Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde mesleki değerler ve etik eğitimi: üç yıllık deneyim, sorunlar ve öneriler [Dokuz Eylül University Faculty of Medicine professional values and ethics education: three years of experience, issues and suggestions]. Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi Özel Sayısı. 2001:57-61. [Link]
- Coulehan J, Williams PC. Conflicting professional values in medical education. Camb Q Healthc Ethics. 2003;12(1):7-20. [Crossref] [PubMed]
- Byszewski A, Hendelman W, McGuinty C, Moineau G. Wanted: role models--medical students' perceptions of professionalism. BMC Med Educ. 2012;12:115. [Crossref] [PubMed] [PMC]
- Lynoe N, Löfmark R, Thulesius HO. Teaching medical ethics: what is the impact of role models? Some experiences from Swedish medical schools. J Med Ethics. 2008;34(4):315-6. [Crossref] [PubMed]
- Sternszus R, Cruess S, Cruess R, Young M, Steinert Y. Residents as role models: impact on undergraduate trainees. Acad Med. 2012;87(9):1282-7. [Crossref] [PubMed]
- Adkoli BV, Al-Umran KU, Al-Sheikh M, Deepak KK, Al-Rubaish AM. Medical students' perception of professionalism: a qualitative study from Saudi Arabia. Med Teach. 2011;33(10):840-5. [Crossref] [PubMed]
- Aslan D, Odabaşı O. Tıp eğitiminde "mentorluk" ve "rol modelliği" kavramları [Mentorship" and "rol model" concerns in medical training]. Tıp Eğitimi Dünyası. 2013;38(38):43-9. [Link]
- Loh KY, Nalliah S. Learning professionalism by role-modelling. Med Educ. 2010;44(11):1123. [Crossref] [PubMed]
- Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitimi Programı Öz Değerlendirme Raporu Hazırlama Kılavuzu. Tebdad. Sürüm 6. 2021:13. Erişim tarihi: 16.09.2022. Erişim adresi: [Link]
- Hojat M, Vergare MJ, Maxwell K, Brainard G, Herrine SK, Isenberg GA, et al. The devil is in the third year: a longitudinal study of erosion of empathy in medical school. Acad Med. 2009;84(9):1182-91. Erratum in: Acad Med. 2009;84(11):1616. [Crossref] [PubMed]

28. Neumann M, Edelhäuser F, Tauschel D, Fischer MR, Wirtz M, Woopen C, et al. Empathy decline and its reasons: a systematic review of studies with medical students and residents. *Acad Med.* 2011;86(8):996-1009. [[Crossref](#)] [[PubMed](#)]
29. Andersen FA, Johansen ASB, Søndergaard J, Andersen CM, Hvidt EA. Revisiting the trajectory of medical students' empathy, and impact of gender, specialty preferences and nationality: a systematic review. *BMC Med Educ.* 2020;20(1):1-18. [[Crossref](#)] [[PubMed](#)] [[PMC](#)]
30. Li D, Xu H, Kang M, Ma S. Empathy in Chinese eight-year medical program students: differences by school year, educational stage, and future career preference. *BMC Med Educ.* 2018;18(1):241. [[Crossref](#)] [[PubMed](#)] [[PMC](#)]
31. Chen D, Lew R, Hershman W, Orlander J. A cross-sectional measurement of medical student empathy. *J Gen Intern Med.* 2007;22(10):1434-8. [[Crossref](#)] [[PubMed](#)] [[PMC](#)]
32. Shapiro J. Walking a mile in their patients' shoes: empathy and othering in medical students' education. *Philos Ethics Humanit Med.* 2008;3:10. [[Crossref](#)] [[PubMed](#)] [[PMC](#)]
33. Kavas MV, Demirören M, Koşan AM, Karahan ST, Yalim NY. Turkish students' perceptions of professionalism at the beginning and at the end of medical education: a cross-sectional qualitative study. *Med Educ Online.* 2015;20:26614. [[Crossref](#)] [[PubMed](#)] [[PMC](#)]
34. Igde FA, Sahin MK. Changes in empathy during medical education: an example from Turkey. *Pak J Med Sci.* 2017;33(5):1177-81. [[Crossref](#)] [[PubMed](#)] [[PMC](#)]